

โครงการเด็กไทยสายตาดี

เพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้

ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

นพ.ไชยสิทธิ์ เทพชาตรี
คณะกรรมการ SP ตา
นราธิวาส
วันที่ 7 เมษายน 2559

หลักการและเหตุผล

ปี พ.ศ.2553

พบว่า...เด็กไทยเกือบ 5 แสนคน
มีสายตาผิดปกติ 2.8 แสนคน
จำเป็นต้องใส่แว่นสายตา

แต่มีเพียง 6% ที่มีแว่นสายตาที่ถูกต้องใส่
(ประมาณการจากข้อมูลจำนวนเด็ก
อายุ 4-12 ปี ในปี 2553 จาก HITAP)

ปี พ.ศ.2555

คัดกรองภาวะสายตาผิดปกติโดยครู
ก่อนประถมศึกษา + ประถมศึกษา
17 แห่ง ในพื้นที่ 4 จังหวัด สุราษฎร์ธานี
ลำพูน นครพนม สมุทรปราการ

พบว่า..เด็กมีภาวะสายตาผิดปกติร้อยละ 6.6
จำเป็นต้องใส่แว่นสายตาร้อยละ 4.1
(จากข้อมูลการสำรวจจำนวนเด็กอายุ 1-14 ปี
ในปี 2555 ของ HITAP)

ภาวะสายตาที่ผิดปกติ
ที่นำไปสู่ภาวะตาบอดในเด็กไทย
เป็นกลุ่มโรคที่หลีกเลี่ยงได้
ถ้าได้รับการตรวจวินิจฉัย
และให้การรักษา อย่างเหมาะสม
และทันเวลา จะลดจำนวนเด็กตา
บอดและตาเลือนรางได้

เพื่อสนับสนุน
การลดอัตราความชุกของตาบอด
ในเด็กร้อยละ 0.075
(World Health Organization. Global
Initiative for the elimination
of avoidable blindness.
Vision2020, the right to sight.
WHO/PBL/1997(97.61 Rev.2).
เป็นร้อยละ 0.04 ในปี 2563

กำหนดแนวทางที่
สำคัญ

เด็กนักเรียน
ชั้น อ. 1 และ ป.1
ในโรงเรียนทุกสังกัด
ทั่วประเทศไทย
ได้รับการตรวจคัด
กรองสายตา และ
ได้รับการแก้ไขภาวะ
สายตาผิดปกติ

วัตถุประสงค์

1.

เพื่อให้บุคลากรสาธารณสุขและการศึกษา ร่วมมือกันดำเนินการ
ตรวจวัดสายตาเด็กวัยเรียน ระดับชั้น อ. 1 และ ป. 1

2.

เพื่อให้เด็กวัยเรียนระดับชั้น อ. 1 และ ป.1 ที่มีสายตาผิดปกติ
ได้รับการแก้ไข หรือส่งต่อไปรับการรักษา ตามสิทธิหลักประกันสุขภาพ
ถ้วนหน้า

แว่นตา

พญ.ขวัญใจ วงศกิตติรักษ์
สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี

28/3/57

KW@CH

อาการของภาวะสายตาสั้นผิดปกติ

- ตาเมว
- การกลอกตาผิดปกติ
- สับสนกับการอ่านหรือผลการเรียนไม่ดี
- ขอบขี้ตา
- กระพริบตาบ่อยๆ
- เห็นภาพซ้อน
- มีสมาธิสั้น ขาดความสนใจในการเรียน
- ขอบหลับตา หรือปิดตาข้างเดียว
- ไม่ชอบออกไปวิ่งเล่น
- ชอบนั่งใกล้จอขณะดูทีวี หรือถือหนังสือชิดหน้าเวลาอ่าน
- ชอบหยีตา
- อาจไม่มีอาการ

28/3/57

KW@CH

ประมาณการณภาวะสายตาสั้นผิดปกติ ในประเทศไทย

➤ เด็กเล็ก/เด็กอนุบาล	5-10%
➤ เด็กนักเรียนประถม	9.41%
➤ เด็กนักเรียนมัธยม	29.7%
➤ นักศึกษามหาวิทยาลัย	54.3%
➤ สายตาสั้นในผู้สูงอายุ	64.5%

28/3/57

KW@CH

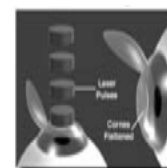
การแก้ไขปัญหสายตาสั้น

แว่นตา

เลนส์สัมผัส

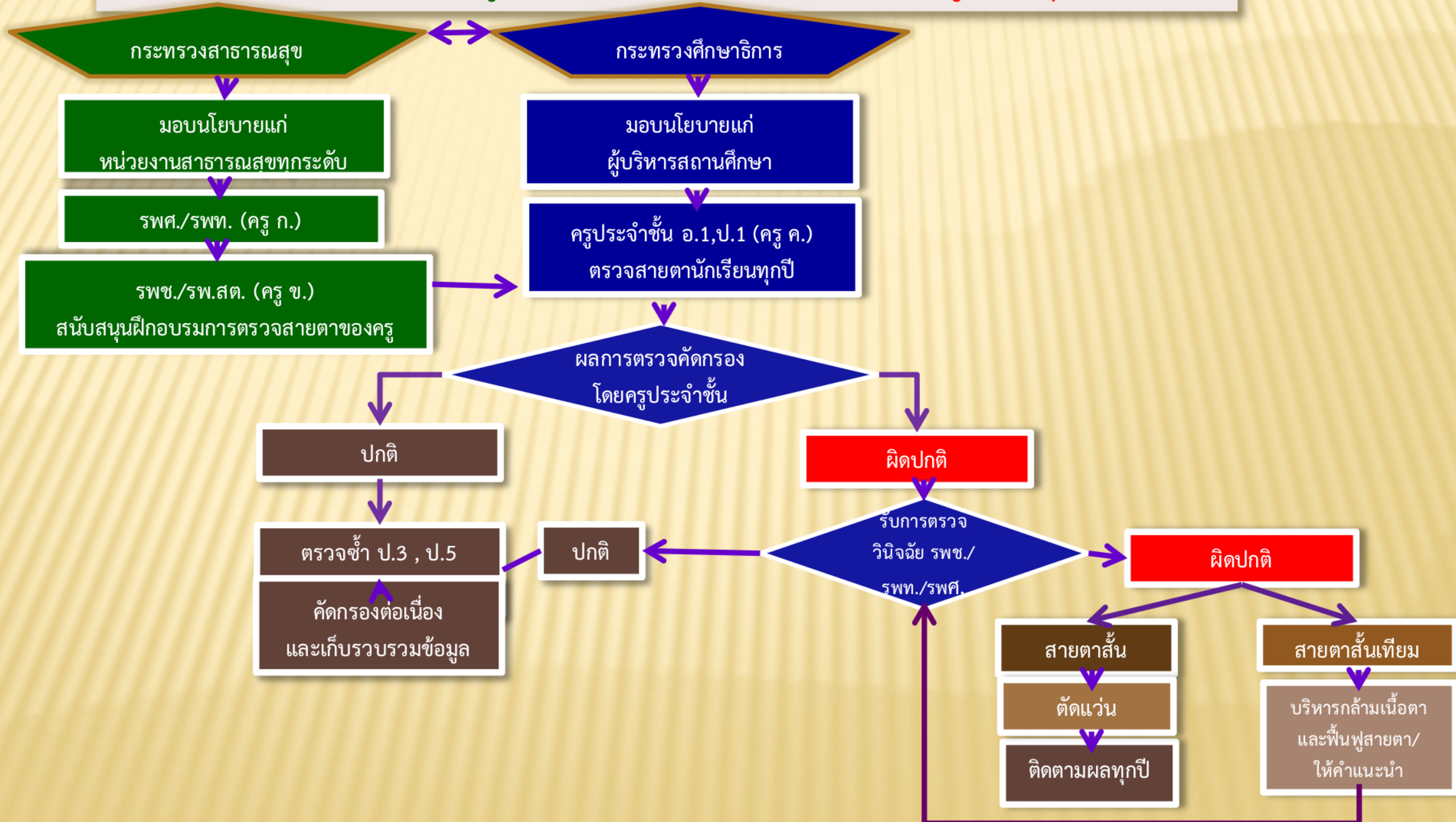
ผ่าตัดด้วยเลเซอร์

28/3/57

KW@CH

โครงการเด็กไทยสายตาดี

เพื่อเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ด้านสุขภาพ

แนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสายตาผิดปกติในเด็กนักเรียน ในโครงการเด็กไทยสายตาดี

PROJECT MANAGER & KEYMAN	SERVICE FLOW OF CHILDHOOD REFRACTIVE ERROR	TRAINING & SUPPORT	DATA / MM&E
- ครู - รพ.สต. - งานอนามัยโรงเรียน PCU รพช. รพท. รพศ. - งานอนามัยโรงเรียน สสจ.			- บันทึกสมุดสุขภาพนักเรียน - บันทึก vision2020 - จำนวนนักเรียน ป.1 ที่ได้รับการคัดกรองสายตา - ติดตามการใช้แว่นทุก 3 เดือน
รพท. รพศ. - หน่วย Refraction (จักษุแพทย์ พยาบาลวัดแว่น Ophthalmic technician นักทัศนมาตรศาสตร์)		- อบรมครู ข. (รพ.สต. รพช.) - อบรมครู ค. (ครูอนามัยโรงเรียน) - คู่มือการคัดกรองสายตาสำหรับครู - Snellen chart, LEA chart - Occluder	- บันทึก vision2020 - จำนวนนักเรียน ป.1 ที่มีสายตาผิดปกติ - จำนวนนักเรียน ป.1 ที่มีสายตาผิดปกติได้รับการตรวจโดยทีมจักษุ - จำนวนนักเรียน ป.1 ที่มีสายตาผิดปกติได้รับแว่น - สายตาหลังใส่แว่นของนักเรียน - ติดตามการใช้แว่นทุก 3 เดือน
สถาบันเด็กมหาราชินี - ศูนย์แว่นตา		- อบรมครู ก. (จักษุแพทย์ พยาบาลเวชปฏิบัติ รพท. รพศ.)	- vision2020 monitoring
กรมการแพทย์ กรมอนามัย ราชวิทยาลัยจักษุแพทย์แห่งประเทศไทย กรรมการ Service Plan สาขาดตา		- Budgeting - อบรมครู ก. (จักษุแพทย์ พยาบาลเวชปฏิบัติ รพท. รพศ.) - คู่มือการคัดกรองสายตาสำหรับครู - Snellen chart, LEA chart - Occluder	- vision2020 monitoring

แนวทางการดำเนินงานโครงการเด็กไทยสายตาดี เขตสุขภาพที่ 12

1. ดำเนินการคัดกรองสายตาเด็ก ป1 จำนวน 14,683 คนในทุกจังหวัดโดย ครู ที่ผ่านการอบรมจาก ทีม SPตาจังหวัด
2. ครู ก (จักษุแพทย์ใน รพศ. /รพท.) เข้ารับการอบรมจากกรมอนามัย เพื่อมาอบรมครู ข (แพทย์และพยาบาลในรพช./รพ.สต.) และ ครู ค (ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1)
3. ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตรวจคัดกรองสายตานักเรียน บันทึกในสมุดสุขภาพประจำตัว และส่งสรุปรายงานส่งต้นสังกัด พร้อมทั้งส่งต่อนักเรียนสายตาผิดปกติไปยัง รพสต /รพช เพื่อส่งต่อการรักษากับ จักษุแพทย์ โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด รวบรวมข้อมูลจากโรงพยาบาล จัดทำฐานข้อมูล

แนวทางการดำเนินงานโครงการเด็กไทยสายตาดี เขตสุขภาพที่ 12

4. จักษุแพทย์/พยาบาลเวชปฏิบัติทางตาทำการตรวจวัดสายตาในเด็กนักเรียนที่สงสัยว่ามีสายตาผิดปกติ และขอดำเนินการขอแว่นสายตา จากสถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี
5. ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

จำนวนนักเรียนในโครงการและประมาณการ นักเรียนที่มีสายตาผิดปกติ

	จำนวนนักเรียนป.1 ทั้งหมด	ประมาณการ นักเรียนสายตาผิดปกติทั้งหมด (5%)	จำนวนนักเรียนป.1 ที่อยู่ในโรงเรียน โครงการลดเวลา	ประมาณการ นักเรียนสายตาผิดปกติที่อยู่ใน
ตราง	9,227	461	1,447	72
นราธิวาส	13,996	700	2,613	130
ปัตตานี	10,961	548	3,002	150
พัทลุง	6,404	320	932	47
ยะลา	11,252	563	1,737	87
สงขลา	16,231	812	3,994	200
สตูล	4,809	240	958	48
รวม	72,880	3,644	14,683	734

จำนวนครูและเจ้าหน้าที่ รพ.สต./รพช./รพท. ที่ต้องเข้ารับการอบรมเป็นครู ข ค

	จำนวนครูทุกโรงเรียน (ห้องละ 1 คน) เป็นครู ค	จำนวนครูในโรงเรียนที่ เข้าโครงการลดเวลา เรียน(ห้องละ 1 คน) เป็นครู ค	จำนวนเจ้าหน้าที่ รพ.สต./ ศสม. ที่ต้องเข้ารับการ อบรมเป็นครู ข
ตรัง	694	52	136
นราธิวาส	768	83	131
ปัตตานี	764	102	140
พัทลุง	570	38	135
ยะลา	500	57	98
สงขลา	1,130	129	219
สตูล	432	35	61
รวม	4,548	496	920

โครงการเด็กไทยสายตาดีจังหวัดนราธิวาส

1. ดำเนินการอบรม

1.1 รพ.สต. ทุกแห่งแห่งละ1คน ประมาณ100คน ที่ รพ.นราธิวาส โดยทีมจักษุ รพ.นรา และ รพ.สุไหงโกลก วันที่ 7 เมษายน โดยใช้บส่งเสริมจาก สสจ.นราธิวาส

1.2 อบรม ครูประจำห้องเรียนทุกห้องทุกโรงเรียนในจังหวัดประมาณ 600คน โดยแบ่งให้. รพ.นราและโก-ลก อบรม แห่งละ 300 คน แบ่งเป็น 2 รุ่น วันละ 150 คน ในวันที่ 12-13 พ.ค. ใช้บส่งเสริม จาก สสจ.

2. ดำเนินการคัดกรองสายตาเด็ก ป.1 ทุกคน ทุกโรงเรียนในจังหวัด จำนวน 13,996 คน โดยครูที่ผ่านการอบรมจาก ทีม SP ตาจังหวัด

โครงการเด็กไทยสายตาดีจังหวัดนราธิวาส

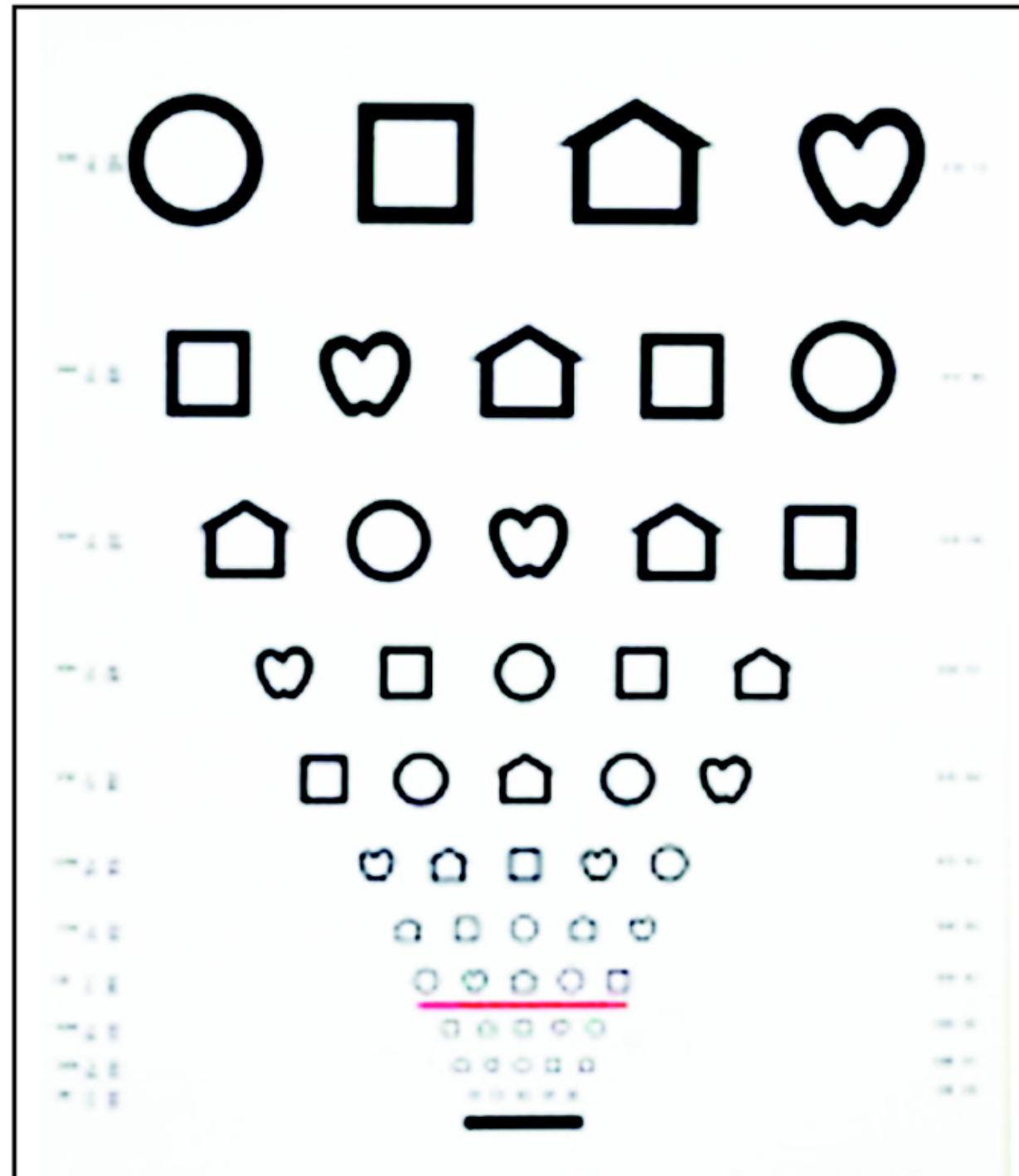
3. ส่งเด็ก ป1ที่คัดกรองแล้วมีสายตาผิดปกติในโรงเรียนเป้าหมาย
ที่เข้าโครงการลดเวลาเรียน มาพบจักษุแพทย์ก่อนถ้าตรวจหมด
แล้ว จึงรับนักเรียนที่มีสายตาผิดปกติจากโรงเรียนที่เหลื่อมารับการ
ตรวจเพิ่ม
4. เริ่มดำเนินการคัดกรองเด็กป.1 ประจำปีการศึกษา 2559
ในเดือน พ.ค.วันที่เด็กเปิดเทอมและดำเนินการอบรมครู
เรียบร้อยแล้ว

ความคืบหน้าโครงการที่ของบจากเขต

เป็นงบ PPA (งบนี้ห้ามใช้อบรม)ให้โครงการเด็กไทยสายตาดีจำนวน 5 แสนบาท จะแบ่งงบเป็น 2 ส่วน

- ส่วนที่ 1 นำไปจัดทำที่ปิดตา, LEA chart และ Snellen chart แจกให้ทุกจังหวัด
- ส่วนที่ 2 จ่ายเป็นค่าดำเนินการให้ทุกสถานพยาบาลที่ดำเนินการตรวจวินิจฉัยโดยจักษุแพทย์หรือพยาบาลเวชตาจำนวน 1,500 ราย

1. การตรวจระดับการเห็นในเด็กนักเรียนอนุบาล หรือเด็กที่ไม่สามารถอ่านตัวเลขได้ โดยใช้ Lea Chart

รูปที่ 2 : Lea Chart

ฝึกทำกับการดำเนินงานโครงการเด็กไทยสายตาดี
จังหวัดนราธิวาส

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินงาน								
	ก.พ.	มี.ค.	เม.ษ.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.
- จักขุแพทย์/พยาบาลเวชตา เข้ารับการอบรมเป็นครู ก	↔								
- อบรมเจ้าหน้าที่ รพ.สต./ รพช./ รพศ./รพท. เป็นครู ข โดยทีม SP ตาจังหวัด		←→							
- อบรมครูโรงเรียนเป็นครู ค โดย ทีม SP ตาจังหวัด				↔					
- ดำเนินการคัดกรองสายตา นักเรียน ป.1				←→					
- ส่งนักเรียน ป.1 ที่มีสายตาผิดปกติมาเข้ารับการตรวจวัด สายตาจากจักขุแพทย์ และขอ แว่นตาจากส่วนกลาง				←→					
- สรุปและประเมินผล									↔